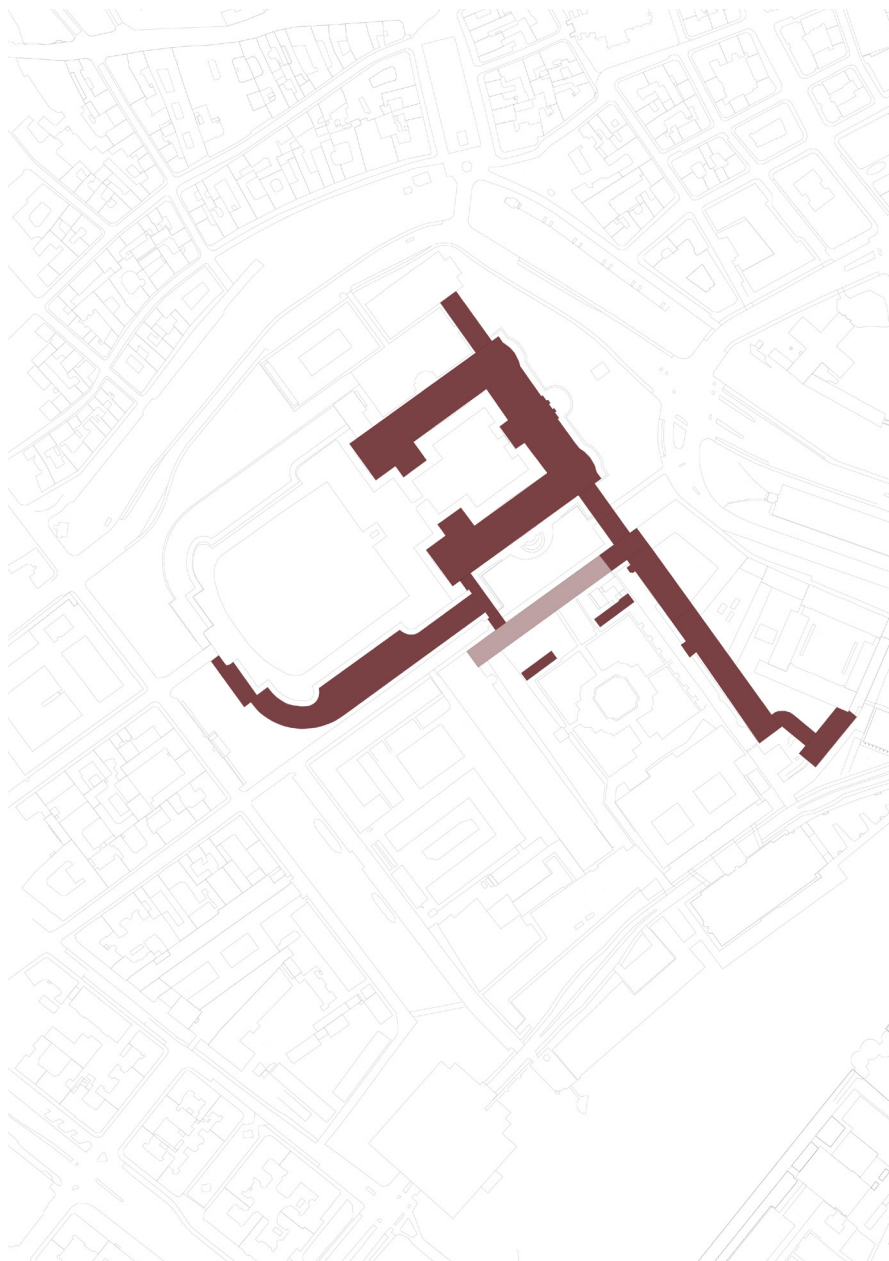

RIGSARKIVET

EN UDVIDELSE AF FOLKETINGET

Emma Emilie R. B. Ibsen-Bjerget
Afgangsprogram 2021

Kulturarv, Transformation & Restaurering

Afgangsprogram 2021

Det Kongelige Akademi – Arkitektur, Design, Konservering

Institut for Bygningskunst og Kultur

Program: Kulturarv, Transformation og Restaurering

Vejledere

Professor Christoffer Harlang

Programleder og studielektor Charlie Steenberg

PhD og undervisningsassistent Lars Rolfsted Mortensen

AFSÆT

prolog

- vigtigheden af en åben, synlig og nær demokratisk praksis

samtalen

- en ligeværdig udveksling
 - kroppen i rummet
- demokratisk arkitektur

stedet

- Slotsholmen
- Christiansborg
- Rigsarkivet

PROJEKT

program

arkitektonisk intention

FN's verdensmål

metode

fremstilling

KILDER

AFSÆT

Rigsarkivets tomme hylder, eget foto

prolog

'politik', afledt af det græske ord polis, 'by'

I oldtidens Grækenland var man af den overbevisning, at der skulle være et socialt rum – en by, der lagde op til samtale og fællesskab – før man kunne have demokrati. Altså at arkitekturen skabte grundlaget for en demokratisk praksis.

I 2021 føles det vigtigere end nogensinde at modvirke den stigende polarisering i samfundet. Tilliden til politikerne er faldende, og vi er udfordret af internettets indtog, når det kommer til udøvelsen af demokratisk praksis og udbredelsen af *fake news*.

Demokrati er ikke noget vi har, men noget vi kontinuerligt sikrer gennem handling. Vi må skabe demokratisk arkitektur, byer, der inviterer til samtale, og parlamenter, der skaber rammerne for, at vi kan føle os tætte på beslutningstagerne og indflydelsesrige på resultatet. Meningsudveksling må ikke blive synonym med en Facebook-tråd. Vi må skabe steder, hvor det at dele erfaringer og overbevisninger ikke skaber afgrunde, men udvider horisonter.

Rigsarkivets planlagte fraflytning fra Gehejmearkivet, Kunstammeret og Den Zuberske Bygning i foråret 2021, er derfor en oplagt mulighed for at se på den funktionstømte bygning og vores Folketing. Dette projekt vil gennem en transformation af Rigsarkivet skabe et sted for dialog og debat. Dette værende for en gruppe, der ønsker at samle stemmer ind til et lovforslag, møder i mindre aktivistiske grupper eller en skoleklasse, der ønsker at stille spørgsmål til en folkevalgt i et mere ligeværdigt forum.

Det er ikke kun fra Folketingets talerstol, at interessante og vigtige pointer kan høres - det kan i ligeså høj grad være fra ølkassen på torvet. Additionen til Folketinget skal agere som en sammensmeltning af disse to stærke symboler, et sted, hvor man kan møde hinanden på lige fod, både som valgt af folket og som blot en del af folket.

Projektet ser på Christiansborg som en helhed, og hvordan Rigsarkivets bygninger kobler sig herpå som en naturlig forlængelse og dog som tre særegne bygningskroppe. Det undersøger, hvordan man kan arbejde med fredede bygninger - som Christiansborg og Rigsarkivets bygninger - således at kulturarven ikke udviskes, men derimod sikres gennem brug.

Tilbage står spørgsmålet; men hvordan? Med hvilke arkitektoniske greb og virkemidler kan man skabe rum, der indbyder til og danner rammerne for en ligeværdig, demokratisk samtale?

Demonstranter på Christiansborg Slostplads, ca. 1940, kilde 21

samtalen

en ligeværdig udveksling

Samtalens natur udspringer af et ønske om at forstå hinanden gennem vores ligheder og forskelligheder. Dette sker ikke kun gennem valg af ord, men i ligeså høj grad gennem kroppens positur og stemmens føring. Kropssproget kan være åbent og afvæbnende eller lukket og skjærmende. Hvis man vil opnå en ligeværdig udveksling, må man både lytte og tale. Den gode lytter viser interesse gennem kropssproget - det kan være med øjenkontakt og en åben kropsholdning vendt mod vedkommende.

Samtale og dialog kan, som de fleste kender til, ende i diskussion og skænderi som følge af direkte og indirekte tolkninger. De direkte tolkninger handler om selve indholdet af samtalen. Er man dybt uenige om et emne, kan det afspejle et modstridende værdi-, etik- og erfaringsgrundlag. De indirekte tolkninger baserer sig på alt det udenom selve ordene: Tonelejet, pauserne, kropssproget, mimikken. Det er alle disse indirekte tolkningsmuligheder vi bliver frataget, når vi kommunikerer virtuelt. Parallele virkeligheder og sandheder kan opstå i dette tomrum, hvor der ikke faktatjekkes, stilles til ansvar eller sker en udveksling mellem uenige parter. Jo mere vi bevæger os i fora, hvor vores egne holdninger bliver bekræftet, des sværere bliver det at forstå nogen med et andet perspektiv. Det er vigtigt at have grupperinger af ligesindede, men mindst ligeså vigtigt at møde vores modsætninger. Gennem gode samtaler kan man udvide sin horisont og få flere nuancer på store som små spørgsmål.

Når man som borger i et samfund ikke føler sig hørt, kan man organisere sig for at synliggøre sit synspunkt og sin kritik f.eks. ved at demonstrere. På Christiansborg Slotsplads er der ofte protester og demonstrationer - i skrivende stund har vaccinekritikerne *'Men In Black'* i flere uger slået på gryder som protest mod en ny epedemilov, såkaldt tvangsvaccinering, vaccinepas med mere. Det er godt, at vi kan demonstrere. Det er vores demokratiske ret. Men demonstrationen må ikke stå uden samtalen - og Folketinget mangler plads til at kunne skabe rammerne for en udvidet folkelig samtale. En dansk teolog, der i høj grad agiterede for, at demokratiet kun kan eksistere gennem kontinuerlig samtale, var Hal Koch. Hans hovedværk *'Hvad er demokrati'* fra 1945 har været med til at påvirke vores forståelse af demokratiets væsen som båret af en ligeværdig ordveksling. Målet er ikke enighed - forskellighed er godt - men nærmere forståelse og oplysning gennem dialog.

Rigsarkivet har mange sansebarne kvaliteter, eget foto

samtalen

kroppen i rummet

Hvordan vi indtager rummet, bevæger os gennem det eller er i det, er tæt forbundet med, hvordan en samtale kan forløbe. Vi påvirkes af de ydre forhold - for at have en tryk og intim samtale, må rummet være med til at skabe de betingelser. Rummets karakter har derigennem en indirekte påvirkning på samtalens forløb og resultat. Forenklet kan det siges, at rummets karakter skabes af 4 primære forhold: Formgivningen, farverne, størrelsesforholdene og stofvirkningerne.

Hver gang en formgivende kunstner træffer et valg, er det på basis af netop disse parametre, som Carl Petersen beskriver det i sin forelæsning *Stoflige Virkninger*. Mulighederne og spektrene er uendelige. Dog er der 1 konstant i de 4 variable, nemlig den kropslige påvirkning. Vi ved, at runde former påvirker os anderledes end rektangulære, ligeledes med stærke farver versus sort/hvid, høje rum versus trange og at et stengulv føles koldere og hårdere modsat et tæppebelagt - og at man i højere grad har lyst til at lægge sig ned på sidstnævnte. Det påvirker os altså ikke kun følelsesmæssigt, men også hvordan vi agerer, og måden vi er i verden på.

I forbindelse med at skabe gode forhold til samtale, ser man ofte eksempler på en antihierarkisk organisering. Dette kan blandt andet skabes af runde former, der giver os optimale forudsætninger for at kunne aflæse hinanden. Ser man på et af de ældste samlingssteder - kirken - er liturgien nogle steder blevet ændret med det grundtvigske '*circumstance-princip*', hvor menigheden samler sig omkring præsten midt på gulvet. Et andet sted i samfundet, hvor rundkredsen flittigt bruges, er i arbejdet med børn, hvor man gerne vil være i øjenhøjde og afvæbnende. I dag bruges ordet '*rundkredspædagogik*' til tider nedsættende om en pædagogik, der hovedsageligt fokuserer på børnenes følelser og synsninger fremfor en klar struktur og tydeligt hierarki. Set med den fænomenologiske vinkel, er det netop sansninger og følelser, der er interessante. Ordet *fænomenologi* kommer af det græske ord *phainomenon*, der betyder '*det som viser sig*' og af ordet *logos*, der betyder '*lære*'. Med denne tilgang tilstræbes en ren oplevelsesmæssig erkendelse.

Dette projekt vil have en særlig opmærksomhed rettet mod kroppen i rummet - hvordan man kan skabe forhold, der påvirker os bevidst og ubevidst, for at skabe de bedste betingelser for gode samtaler - store som små.

*”...We shape our buildings; thereafter
they shape us...”*

Winston Churchill

samtalen

demokratisk arkitektur

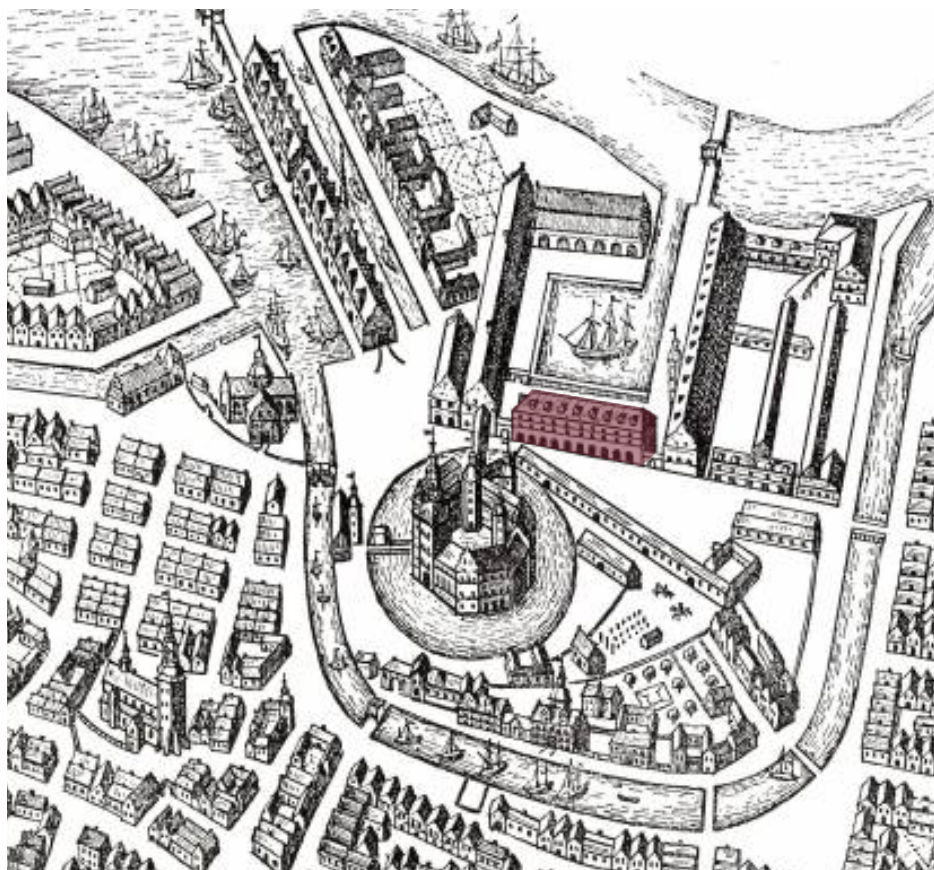
'Demokrati' blev første gang brugt af grækerne i ca. år 500 f.Kr., til at betegne styreformen i Athen. Her blev alle beslutninger truffet af en forsamling på flere tusind mænd. Efter Romerrigets fald gik der lang tid, før de demokratiske tanker igen for alvor rørte på sig. I renæssancen begyndte den borgerlige klasse at vokse i størrelse og derved også i økonomisk magt. De ønskede større indflydelse på de enevældige stater. Der skete dog ikke større samfundsmæssige omvæltninger, men statsteoretikerne greb fat i tanken og blandt andre Hobbes og Locke udgav store vigtige værker herom, der stadig læses i dag.

I 1700-tallet begyndte de demokratiske tanker igen at vende tilbage, da de engelske gentlemen begyndte at tage på dannelsesrejse til Italien og studere ruinerne af Romerriget. De så forbindelsen mellem den demokratiske styreform og arkitekturens udformning og tog denne inspiration med tilbage til England, hvor *nyklassicismen* opstod. Som i renæssancen var man inspireret af antikkens byggestil og med Palladio begyndte begrebet '*demokratisk arkitektur*' langsomt at vinde indpas. Da englænderne rejste til de britiske kolonier i USA, førte de disse tanker med sig. Kongressen i Washington DC, hvor både Senatet og Repræsentanternes Hus befinder sig, blev i slutningen af 1700-tallet opført i amerikansk neoklassicismisk stil. Den demokratiske arkitektur havde taget sig en ny drejning.

Også Frankrig tog begrebet og stilarten til sig, men i 1920'erne og 30'erne ændrede symbolikken og konnotationerne sig markant. Her begyndte de fascistiske (Italien), nazistiske (Tyskland) og kommunistiske regimer (Sovjetunionen) at bruge denne arkitektur som de totalitære staters byggestil. De anså Romerriget som et enevældigt kejserimperium - ikke et demokratisk forbillede - og dermed blev forbindelsen mellem nyklassicismen og den demokratiske arkitektur brudt.

I dag er vores opfattelse af demokrati bygget på en samtale, hvor alle parter har ret til at blive hørt, og en grundlæggende tillid til, at de folkevalgte vil repræsentere vores holdninger og kæmpe for vores ønsker.

Det byggede miljø påvirker os - bevidst og ubevidst. De værdier og normer, vi som borgere i et samfund er påvirket af, vil spille ind sammen med vores erfaringer og kan ændre opfattelsen af en bygning eller stilart. I dag betegner en demokratisk arkitektur, et bygningsværk der inkluderer, inddrager og inviterer borgerne til at tage del i bygningen og dermed også i samfundet. Arkitekturhistorien viser, at bygningsværk og ideologi er tæt forbundne. Hvis man for fremtiden ønsker, at folk i højere grad skal engagere sig i det politiske liv, må man derfor også se på arkitekturen. Man må se på kroppen i rummet og søge at skabe et ligeværdigt og antihierarkisk møde mellem mennesker og mellem menneske og bygning.

Slotsholmen anno 1674. Bag Københavns Slot kan man se Tøjhushavnen - i dag Det Kongelige Biblioteks Have - omkranset af Biblioteksbygningen markeret med rød (Rigsarkivet), Provianthuset, Tøjhuset og Galejbygningen. Alle bygninger står fortsat på nær sidstnævnte, der findes delvist intakt under Det Kongelige Bibliotek. Kilde 4

stedet

Slotsholmen

Oprindelig bestod det, der i dag kaldes København, af flere små øer og holme ved kysten mellem Sjælland og Amager med lidt over en kilometer imellem. Omkring år 800 kan man finde de første optegnelser over bosætninger. Det var kystlinjens karakter, vanddybderne og strømforholdene, der fik folk til at bosætte sig netop her. Denne velbeskyttede, velegnede naturhavn var, hvad der startede livet i Clementsstaden og gjorde, at Absalon placerede sin borg her i 1167. Siden blev Absalons borg erstattet af Københavns Slot, på hvis ruiner Christiansborg Slot - både det første, andet og tredje - blev bygget på.

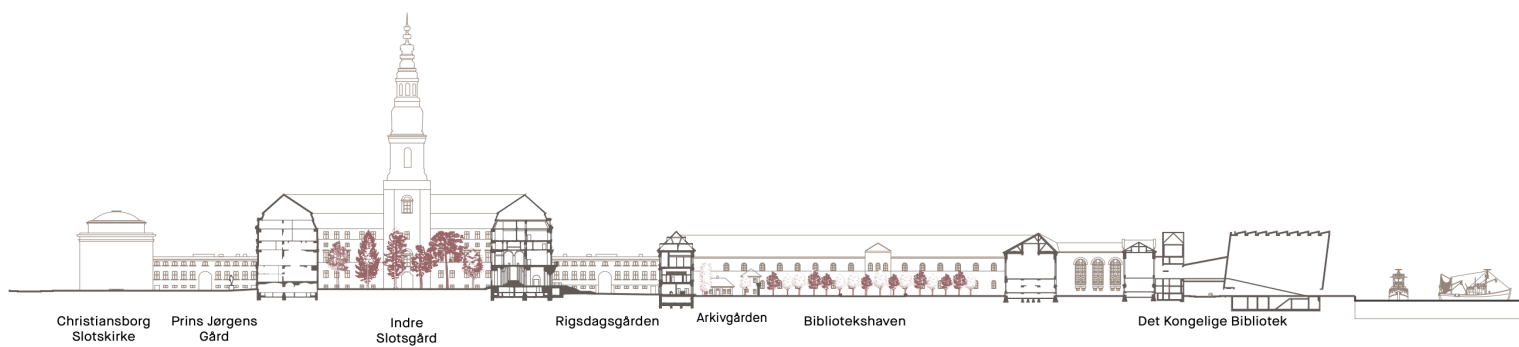
Ser man på hele Slotsholmen og ikke blot Christiansborg, skete der i 1600-tallet en større udvikling under Christian d. 4. I 1604 opførte han et nyt Tøjhus samt Provianthus ved stranden syd for slottet, rundt om et havnebassin. Tanken var, at rigets krigsskibe kunne lægge til kaj hér og udrustes med alt lige fra reb, krudt og øl - sidstnævnte fra det planlagte Christian d. 4's brygghus. I 1623 blev Børsen opført som handelsbygning og varebørs og umiddelbart samtidig stod Galejhuset færdigt, rejst ortogonalt på Provianthuset. Dele af den er stadig intakt under det nuværende Kgl. Bibliotek. Få år senere blev Kunstammeret opført til kongeligt bibliotek, men grundet pladmangel lod man i 1715 Gehejmearkivet opføre mellem de to bygninger - og senere Den Zuberske Bygning som forlængelse af Kunstammeret i den anden ende. I samme periode blev der opført en barokbygning ud mod Frederiksholmskanal til staldmesteren, samt en ny bygning til kancelliet, der blev forbundet med slottet via en løngang, så kongen nemt kunne være i kontakt med sin regering.

I midten af 1800-tallet blev Christiansborgs vogngård transformeret af M. G. Bindsbøll til museum for billedhugger Bertel Thorvaldsen. Tøjhus havnen blev kastet til og i forbindelse med opførelsen af det nuværende Kgl. Bibliotek i 1906, blev der anlagt en bibliotekshave på det opfyldte havneareal. Den seneste udvidelse af Slotsholmen kom således til i 1999 med indvielsen af Den Sorte Diamant, en addition til Det. Kgl. Bibliotek.

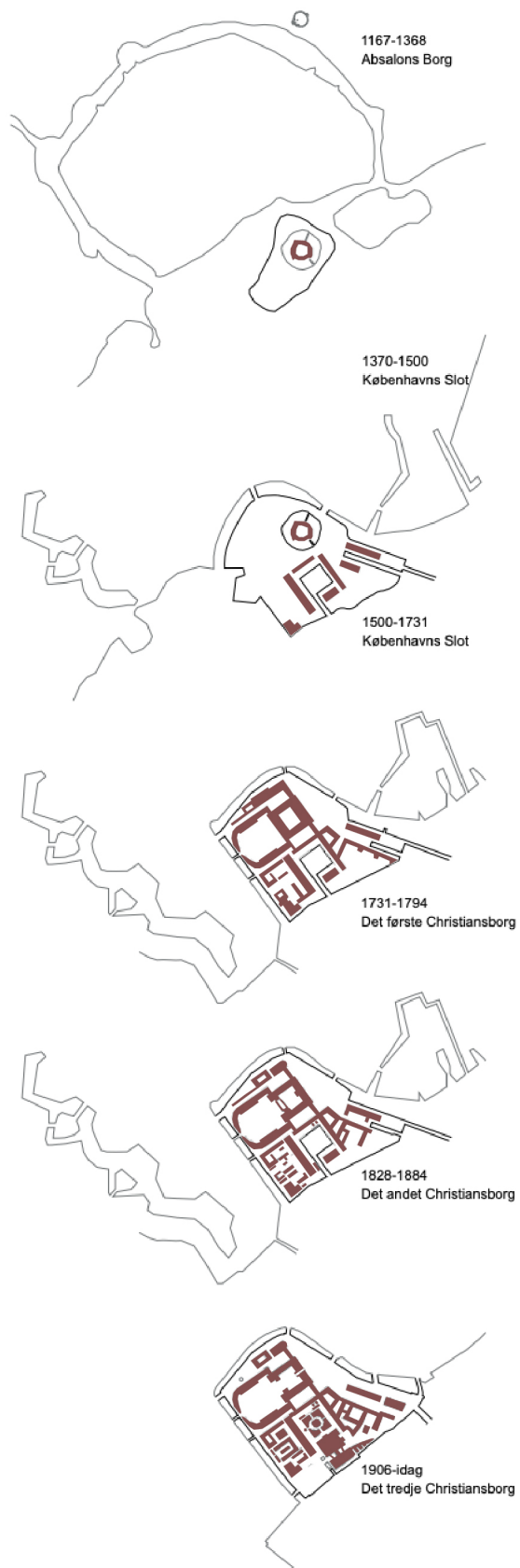
Siden 1167 har Slotsholmen været byens og landets magtcentrum med militær-, handels- og kulturinstitutioner tæt omkring. Placeringen af de magthavende institutioner på separat land - accentueret af kajkanternes højdeforskel - har stadig en klar symbolsk værdi. Slotsholmen huser i dag: Folketinget, Statsministeriet, Højesteret, Kongehuset, Transportministeriet, Miljø- og Fødevarerministeriet, By og Boligministeriet, Kirkeministeriet, Undervisningsministeriet, Finansministeriet, Det Kongelige Bibliotek, Krigsmuseet, Teatermuseet, Thorvaldsens Museum, Dansk Jødisk Museum og for en stund endnu også Rigsarkivet.

■ *Fredede bygninger på Slotsholmen*
1:3000

Tværsnit gennem Slotsholmen 1:3000, Praksis Arkitekter

Diagrammer over Christiansborg, Praksis Arkitekter

stedet

Christiansborg

Absalons borg blev bygget i 1167 på et fundament af kampesten, muret op i munkesten og beklædt med kridtsten. I år 1250 blev der tilføjet to tårne, og det er netop dette motiv, der i dag udgør Københavns byvåben. Borgen blev erobret og revet ned, men umiddelbart herefter blev Københavns Slot opført (1370), af hvilket man i dag kan se ruinerne af under det nuværende Christiansborg.

Efter Grevens Fejde og Københavns belejring i 1536 ombyggede Christian d. 3. slottet således, at dets hovedformål ikke længere var fæstningsværk, men blot bolig. Slottet blev løbende ombygget med flere additioner og transformationer af det eksisterende, men i 1731 besluttedes det at rydde Slotsholmen helt og bygget et nyt slot op i barok stil. Christian d. 6. opkaldte slottet efter sig selv. Det blev opført med en tilhørende slotskirke, et ridebanelæg samt en ny bro ved hovedindgangen; Marmorbroen. I 1766 tegnede N. H. Jardin Hofteatret i den østlige ridebanefløj, der stadig findes i dag.

I 1794 brændte det 1. Christiansborg, hvor blot Riddebaneanlægget, staldbygningerne omkring og Hofteatret stod tilbage. Kort tid efter begyndte den kongelige hofbygmester C. F. Hansen at tegne det 2. Christiansborg. Byggeriet stod på fra 1803-1828, hvor et stort nyklassicistisk anlæg rejste sig. I dag er det kun Slotskirken, der er tilbage af C. F. Hansens værk efter endnu en brand hærgede Slotsholmen i 1884.

I 1906 begyndte opførelsen af det 3. Christiansborg på fundamentet af de to foregående slotte. Det var blevet en markant anderledes tid - der var blevet indført demokrati i Danmark og mange ytrede deres holdning til både byggestil og funktionsblandingen af folketing og kongeslot. Theophilus Hansen tegnede det første forslag, men det blev afvist af Landstinget. I 1887 vedtog man en lov om en åben arkitektkonkurrence, men heller ikke her fandt man et tilfredsstillende forslag. I 1904 gennemførte man en ny anonym konkurrence, hvor også de præmierede blev hemmeligholdt. Dette fik folk til at kritisere forløbet højlydt, og projekterne blev til slut offentliggjort. Berlingske Tidende afholdt en afstemning, hvor de publicerede alle projekterne. Her fik arkitekterne Carl Brummer og V.J. Mørk-Hansen markant flere stemmer end de andre, og også flere danske arkitekter tilsluttede sig deres forslag. Det endte dog med, at man vedtog Thorvald Jørgensens forslag på trods af mange højlydte protester mod både bygningens udseende og fortsatte funktionsssammenblanding. Diskussionerne fortsatte, flere strejker ramte byggearbejdet, og først i 1927 blev det 3. Christiansborg Slot officielt overdraget til Staten.

Både formen på og funktionen af demokratiets hjerte, blev altså udfordret og ændret med folkets stemme. Ellers havde Christiansborg Slot set markant anderledes ud idag.

Christiansborg Slots genopførelse 1906 – 1918, Københavns Museum

Slotsholmens udvikling har været præget af mange brande og de tidlige efterlod ikke mange bygninger uberørte. Til gengæld gjorde man stor brug af de byggematerialer, der kunne genbruges andre steder og byggede ellers ovenpå samme fundamenter. Det er en klar følgevirkning heraf, at det 1., 2. og 3. Christiansborg ligner hinanden så meget rent figurligt. I antikken genbrugte man også byggematerialer til nye bygningsværker, hvorfra begrebet '*spolia*' udspringer, hvilket altså også kan bruges om Christiansborg Slot, selvom man ikke kan se det med det blotte øje.

Slottes stil er nybarok. Dets tunge og bastante fremtoning påvirker os til at opfatte bygningen som af vigtig karakter og betydning. Det 85 meter høje tårn fungerer som et pejlemærke i byen, hvor den monolitiske virkning understreges gennem de mange store bygninger, der er forbundet med løngange, og får strukturen til at føles som en labyrintisk evighed. Facaderne er beklædt med granit fra hele Danmark - også Grønland - på nær facaden mod Prins Jørgens Gård, der er beklædt med sandsten fra det 2. Christiansborg. Herudover symboliseres demokratiet gennem sandstensfigurer over vinduerne af byvåben og berømte danske politikere.

Ved opførelsen af det 3. Christiansborg havde man, som tidligere beskrevet, ikke samme definition eller syn på demokratisk arkitektur som nu. Derfor opfattes bygningen i dag ikke som et bygningsværk med hvilket kroppen kan have en ligeværdig samtale. Indgangspartiet søger ikke at spejle den menneskelige krops dimensioner og lader først den besøgende entrere efter at have bestøget en bred stentrappe. Bygningen er hævet - også over folket. I folkemunde kaldes bygningen '*stenkommoden*' eller '*borgen*'. Disse ord giver os en følelse af noget uigennemtrængeligt, hvilket ikke giver de bedste forudsætninger for at føle sig tæt på sine folkevalgte eller beslutningsprocesserne.

Rigsarkivets facade mod Det Kgl. Biblioteks Have, eget foto

stedet

Rigsarkivet

Rigsarkivet består af tre sammenføjede bygninger: *Gehejmearkivet*, *Kunstkammeret* og *Den Zuberske Bygning*. Disse er forbundet til Christiansborg Slot ved to løngange - tegnet af hhv. C.F. Hansen og J. C Ernst - i hver sin ende. Disse gennemgange er dog lukket i dag, og relativt store niveauforskelle har skabt udfordringer i forbindelse med at åbne dem igen. Den nordlige facade vender ind mod Rigsdagsgården og den sydlige facade mod Det Kgl. Biblioteks Have (tidl. Tøjhushavnen). Der er passage mellem de to uderum gennem bueporte i Kunstkammerbygningens parterre. I hhv. Gehejmearkivet, Provianthuset, Den Zuberske Bygning og Tøjhuset er der lavet indre passager ved murgennembrydninger. Alle bygningerne blev fredet i 1945.

Kunstkammeret blev opført i 1655-73 af Albert Mathisen mellem Provianthuset og Tøjhuset, inspireret af den italienske barok. Bygningen er 19 fag lang med 3 etager over en kælder og tag i kobber. Den er opført med røde og gule håndstrøgne tegl i blankmur og med granitsokkel. Vinduerne veksler mellem palævinduer i træ med frontspiecer og jernvinduer med murstik i samme proportioner. Bygningen har en lav parterre og høj beletage. Oprindeligt var indgangsportene i bygningens fritstående gavle.

Parterren blev taget i brug til arsenal som tilføjelse til Tøjhuset, mens beletagen blev indrettet til bogsal. Den var 80 meter lang, 11 meter bred og 6 meter høj. 66 grøn- og rødmarmorerede søjler bar et galleri langs facaderne på et gulv af sort og hvid marmor. Bogreolerne stod langs ydervæggene. På 2. salen indrettede man kunstkammer. Behovet for yderligere arkivplads steg kraftigt i 1793, da man gjorde arkivet åbent for offentligheden. Dette resulterede i opførelsen af Den Zuberske Bygning. I 1820'erne flyttede kongens kunstkammer ud, og i 1862 fik Det Kgl. Bibliotek derfor fuld rådighed over alle tre bygninger. I 1909 flyttede Det Kgl. Bibliotek fra bygningerne til den nyopførte biblioteksbygningen i den modsatte ende af haven, og Rigsarkivet flyttede ind.

Ved ombygningen og funktionsændringen i 1909, blev al interiør fjernet. Marmorgulvet fra bibliotekssalen blev flyttet til Christiansborg og søjlerne til Nationalmuseet. Man nedlagde den store bibliotekssal og lavede i stedet arkiv i dobbelthøje rum med indskudte ristegulve i fuld etagebredde. Rummet blev opdelt af nyere skillevægge med rundbuede døråbninger i blank mur. Herudover blev bygningen brandsikret, og facaderne forstærket med jern og beton indvendigt. Vinduestakten blev fordoblet, idet nye jernvinduer blev isat mellem palævinduerne. To rækker af nye tagvinduer kom til, tre fag blev gennembrudt for at skabe adgang til Bibliotekshaven, og cementpudsen blev banket af for at lade facaderne stå i blankmur.

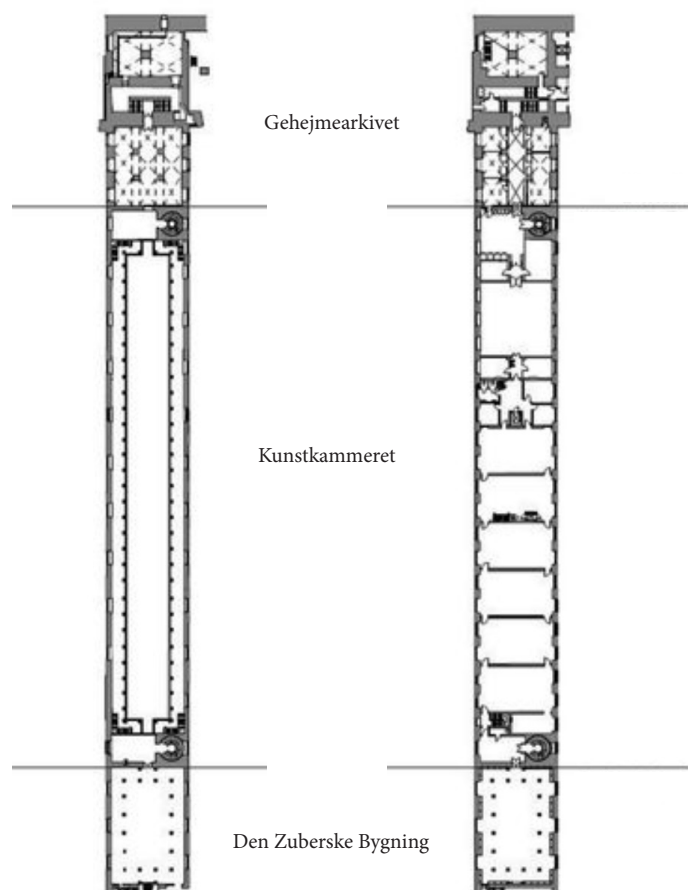
Det Kgl. Bibliotek før ombygningen til rigsarkiv, ca. 1905, Christian Rasmus Neuhaus

Rigsarkivet efter en total ombygning ved arkitekt Ludvig Andersen, ca. 1915, Københavns Museum

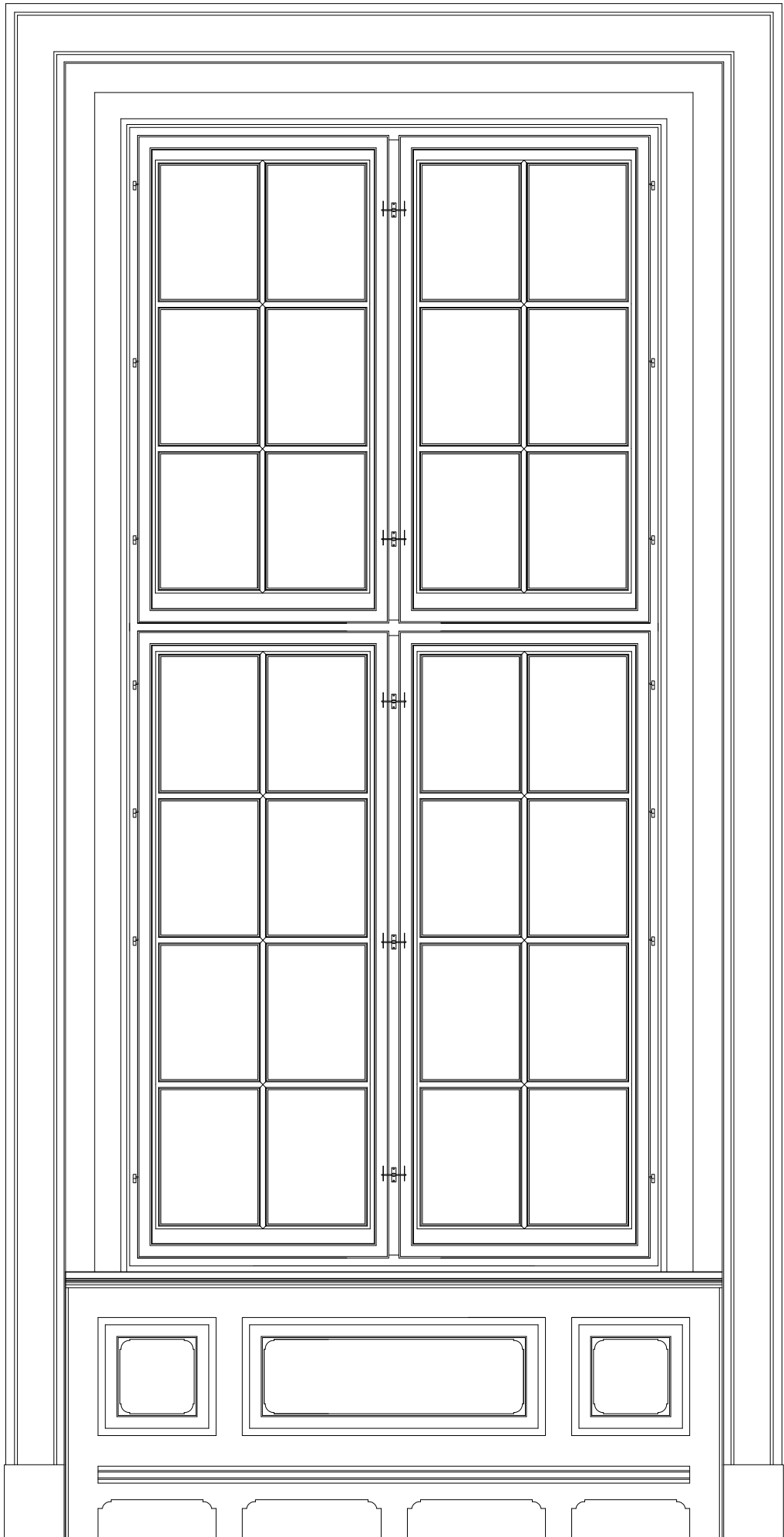
Den store bibliotekssal, der blev nedlagt da Det Kgl. Bibliotek flyttede ud og Rigsarkivet ind, Det Kgl. Biblioteks arkiv

Rigsarkivets beletage

1785-1909

i dag

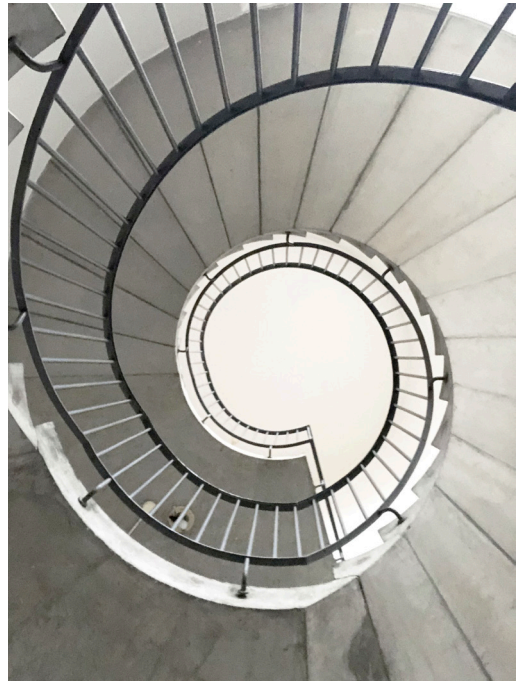
Gehejmearkivet blev opført af J. C. Ernst i 1715-22 på hjørnet mellem Provianthuset og Kunstammeret, da der var brug for mere arkivplads. Bygningen er sammenbygget med Kunstammeret, Kancellibygningen og Provianthuset og inspireret af den italienske barok. Gehejmearkivet er 3 etager høj i 3 fag, med granitsokkel og blankmur i røde, håndstrøgne teglsten og med tegltag. Vinduerne er småsprossede toramme- og korspostvinduer. Flere af lofterne er krydshvælvede og en elegant granit og jernbetontrappe fra 1884 har erstattet den oprindelige store egetræstrappe. Bygningen er funderet på pæle. Med Rigsarkivets indflytning i 1909, blev Gehejmearkivet forhøjet med en etage med ristedæk til arkiv.

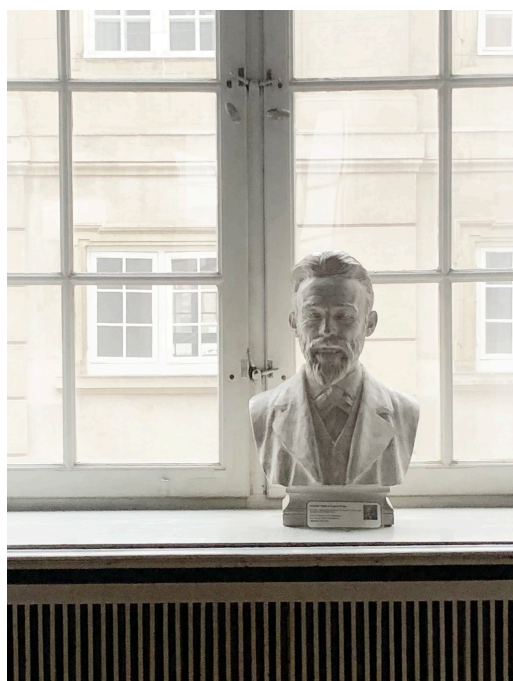
Den Zuberske Bygning er den sidsttilkomne fra 1781-85 af C. J. Zuber. Han var elev af N. J. Jardin og inspireret af nyklassicismens nye tanker. Bygningen blev funderet på store kampesten. Den er 3 etager høj med 3 fag og pudset facade. Taget er i tegl, og vinduerne småsprossede toramme- og korspostvinduer. Etagehøjderne blev udført således, at de korresponderede med Kunstammerets. På beletagen blev der opført en 15 meter lang bibliotekssal med galleri langs facaderne på træ søjler. På 2. sal er der ligeledes en sal - denne er dog delt i to. Inspirationen og referencerne til Bibliotekssalen, der dengang var i Kunstammeret, er ikke til at tage fejl af. Også denne bygning har gennemgået en brandsikring med beton under tag og etager.

”...De bærende fredningsværdier knytter sig først og fremmest til de tre bygningers sammenhæng med de omkringliggende bygninger og helheden omkring Slotsholmen, og i særlig grad til den helhed facaderne sammen danner omkring Rigsdagsgården og Bibliotekshaven.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til de bevarede dele af de oprindelige grundplaner. I Gehejmearkivet og den Zuberske bygning gælder det sale og rum, det oprindelige trapperum i Gehejmearkivet og adgangene mellem bygningerne. For Biblioteks- og Kunstammerbygningen gælder det placeringen af de to vindeltrapper i hver ende. Endvidere knytter de bærende fredningsværdier sig for alle tre bygninger til de bevarede ældre og oprindelige bygningsdele og -detaljer, herunder gulve, døre, paneler, vinduesdetaljer, arkivskabe og øvrige oprindelige træarbejder. Endelig gælder det den traditionelle materialeholdning samt farvesætning og forgyldninger...”

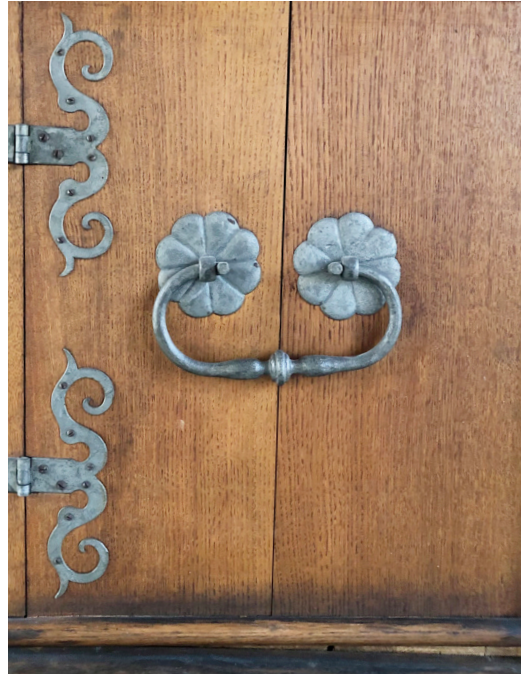
Fredningsbeskrivelse

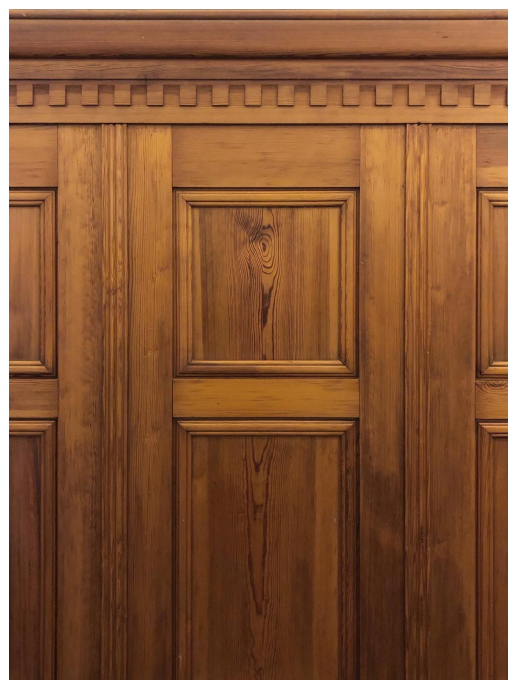

Fotoserie: Egne fotos

PROJEKT

”...Det er Samtalen (Dialogen) og den gensidige Forstaaelse og Respekt, som er Demokratiets Væsen...”

Hal Koch

program

En udvidelse af Folketinget

Dette projekt har til formål at skabe et sted for samtalen. Både for folket og de, der er valgt af folket.

Det politiske og parlamentariske arbejde, der foregår bag Christiansborg Slots mure, er ofte svært at få et indblik i og føle sig en del af. Med en udvidelse af Folketinget i Rigsarkivets nuværende bygninger, er det ønsket at forholdet mellem politikere, offentlighed og borgere styrkes. Disse tre grupper skal kunne bruge stedet både internt, eksternt og på tværs: Som arbejdsplads, formidlings- og mødested.

Folketinget besøges i dag af omkring 100.000 gæster årligt, men flere henvendelser om besøg må afvises grundet de nuværende fysiske rammer. Alle dem, der ønsker at komme tættere på de politiske beslutninger, bør have muligheden for det. Rigsarkivets bygninger udgør 10.000 m², som derved vil øge Folketingets nuværende 65.000 m² med ca. 15 %.

I den store skala vil projektet have et særligt fokus på flow og koblingen med resten af Folketinget. Her vil de sikkerhedsmæssige forbehold, der må tages, også blive behandlet. Uderummene omkring Christiansborg og Rigsarkivet er af meget forskellig karakter; Slotspladsen, Prins Jørgens Gård, Rigsdagsgården, Ridebanen og Det Kgl. Biblioteks Have. I projektet vil jeg både se nærmere på Christiansborg som samlet bygningsværk samt uderummenes karakter og funktion i tilknytning hertil - igen også med den unægtelige påvirkning af terrorsikring og overvågning.

I den nære skala er det intentionen at undersøge, hvordan en mulig '*Folkets Sal*' vil kunne fungere som pendant til '*Folketingssalen*' - og hvorledes dennes arkitektoniske udformning i så fald vil kunne skabe de bedste forhold for ligeværdige samtaler. Herudover vil fokus være på at skabe rum for udvalgmøder, brogerhøringer, politiske debatter etc.

Det er ønsket med dette program, at folk ikke længere blot ser og oplever det politiske liv udfolde sig, men i højere grad får muligheden for at engagere sig i demokratiet - i samtalen ansigt til ansigt med andre borgere og vores politikere.

Ubrudt kig gennem Kunstammeret (Rigsarkivet), 1907, Det Kgl. Biblioteks arkiv

arkitektonisk intention

En funktionsbåren rumlig organisering

Sammenholder man de oprindelige planer med de senere ombygninger, kan man aflæse, hvordan funktionen og behovet har ændret sig. Dette ses især i den forhenværende store, lange Bibliotekssal med højt til loftet versus de nuværende små, mangeopdelte arkivrum med ristedæk.

En nærliggende tanke vil være at genskabe de lange, store rumligheder, men man må holde sig for øje, at den nuværende rumlige organisering også indskriver sig i bygningens kulturhistorie. Rigsarkivets historie bør også fortælles - på lige fod med historien om kongens bibliotek og kunstkammer. Det er min klare intention at arbejde bevidst med tidslighederne, som Rigsarkivet indeholder. Først efter en værdisætning og analyse, kan de bærende bevaringsværdier beskrives - og det vil være på baggrund af disse, at valgene i transformationen af Rigsarkivet træffes, og restaureringsholdningen formuleres. Her vil tilgangen til eksempelvis ristedækkene også defineres; skal de forblive, 'udfyldes' som det er sket på Erhvervsarkivet i Aarhus eller fjernes helt? Og til forbindelserne mellem Christiansborg og Rigsarkivet; skal de forblive lukkede eller genetableres - og i så fald hvordan?

Når det kommer til den rumlige organisering, vil det være tæt forbundet med stedets nye program - som det også var tilfældet med bygningens tidligere transformationer. Samtalens natur vil behandles og udforskes gennem arkitektoniske udsagn. Jeg vil arbejde i spændet mellem faste og fleksible rumligheder, med stabilitet og dynamik, hierarkier og tidsligheder. Dette med formålet at finde frem til de bedste forhold for udfoldelsen af en demokratisk praksis; samtalen.

Grundlæggende ønsker jeg at lade mig informere af bygningerne i så stor udstrækning som muligt og lade dette danne grundlag for det videre arbejde.

Aflukket kig gennem Rigsarkivet, eget foto

FNs Verdensmål

FNs 17 Verdensmål for bæredygtig udvikling

FN's verdensmål består af 17 mål og 169 delmål. De blev vedtaget i 2015 og forpligter de 193 medlemslande til at handle på dem. Målene omhandler både social, økonomisk og miljømæssig udvikling, fred, sikkerhed og internationalt samarbejde. Både som land, men også som virksomhed, uddannelsesinstitution og privatperson, bør vi forholde os til disse målsætninger, og hver gang vi søger at ændre noget i verden - i lille eller stor skala - bør det forholde sig til mindst ét af disse mål. Hver handling kommer med et ansvar, men løfter vi bredt, løftes det nemmere.

Dette projekt vil gennem programmet søge at sikre en fremgang indenfor følgende målsætninger:

5 ligestilling mellem kønnene

5.5 Kvinder skal sikres fuld og effektiv deltagelse og lige muligheder for lederskab på alle niveauer i beslutningsprocesser inden for politik, økonomi og det offentlige liv

10 mindre ulighed

10.2 Inden 2030 skal enhver, uanset alder, køn, handicap, race, etnicitet, oprindelse, religion eller økonomisk eller anden status, i højere grad inddrages i sociale, økonomiske og politiske beslutninger

10.3 Alle skal sikres lige muligheder, ligesom samfundsforårsaget uligheder skal reduceres, bl.a. ved at afskaffe diskriminerende love, politikker og skikke, og ved at fremme hensigtsmæssig lovgivning, politikker og foranstaltninger til at imødegå dette

16 fred, retfærdighed og stærke institutioner

16.7 Der skal sikres lydhøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser på alle niveauer

”Vi kan tale - og skal efter min opfattelse tale - om sensorisk tænkning og kropslig intuition som et modspil til konceptuel tænkning for at kunne forstå arkitekturens sammensatte fænomener...”

Juhani Pallasmaa

metode

teknisk-historisk-fænomenologisk

Projektet benytter sig af en teknisk-historisk-fænomenologisk metode. Dette betyder, at der gennem alle projektets faser vil være en forståelse af bygningsværket som udtryk for et materiale og en teknik, en kontinuerlig historiefortælling samt erkendelsen af stedets sansebårne kvaliteter.

Metoden bygger på en arbejdsproces, der er delt op i 3 faser; blik, kast og projekt.

Blik

I denne første fase arbejdes der med registrering, analyse og værdisætning. Registreringen består af opmåling, arkivstudier og fotoregistreringer. Dernæst bruges registreringens resultater som baggrund for en videre analyse. På baggrund af denne analyse kan der udarbejdes en værdisætning, der bruges som pejlemærke og projektmarkør i de næste faser.

I den fænomenologiske registrering arbejdes der med 3 måder at nærme sig stoffet på - gennem album (fotografiet), notat (skriften) og rids (stoffet).

Kast

Denne anden fase handler om at begynde at se på projektet gennem de 3 indstillinger; skin (facade), meat (plan) og bone (snit). Dette er med til at udvikle bygningens betydningsbærende led og er noget, der udføres flydende og samtidigt - den ene tegning kan ikke eksistere uden den anden.

Samtidig arbejdes der videre med projektet gennem en tredelt skalaforståelse; landscape (1:500), still life (1:50) og portrait (1:5). Disse skalatrin sikrer, at helheden aldrig står uden detaljen, og detaljen aldrig uden en helhed.

Projekt

I den sidste fase tegnes projektet igennem ved brug af de 3 indstillinger og de 3 skalatrin. Der refereres og afstemmes stadig løbende med materialet fra første fase for at sikre, at projektet til slut står som et stærkt udsagn og udtryk for ligeligt at have mestret de tekniske, historiske og fænomenologiske aspekter.

Rigsarkivet tømmes langsomt - nogle spor forbliver, eget foto

fremstilling

vejledende aflevering

FÆNOMENOLOGISK REGISTERING

Album, notat og rids

ANALYSE & VÆRDISÆTNING

En analyse af bygningens historiske, tekniske og arkitektoniske tilstand samt en værdisætning på baggrund af denne

TEGNING

Helhedsplan for Christiansborg
Plan, snit og opstalt

1:500

Transformation af Rigsarkivet
Plan, snit og opstalt

1:200 / 1:50 / 1:5

Opmålingstegninger

1:10 / 1:1

Visualiseringer

MODEL

Rumlige udsnitsmodeller

1:20

Materialeprøver/-visualiseringer

1:1

KATALOGER

Skitser, proces, referencer, historisk materiale etc.

KILDER

1. Helle Alrø, Poul Nørgård Dahl, Katrine Schumann: Samtaleanalyse i hverdagen og viden- skaben. Serie om Interpersonel Kommunikation i Organisationer nr. 12, Aalborg Univer- sitetsforlag, 2016, s. 17-19
2. <https://videnskab.dk/kultur-samfund/arkitektur-gavner-demokratiet> (besøgt 27.01.2021)
3. https://denstoredanske.lex.dk/Christiansborg_Slot?utm_source=denstoredanske.dk&utm_medium=redirectFromGoogle&utm_campaign=DSDredirect (besøgt 27.01.2021)
4. Margit Mogensen: Rigsarkivet, husene på Slotsholmen. Statens Arkiver, 2001
5. Rørbæk og Møller Arkitekter, BOGL Landskabsarkitekter, Henrik Bang, Carina Saxlund Bischoff, Søren Warthoe: Demokratiets Hus i Rigsarkivets bygninger, parrallelopdrag - Nye Rammer for Folketinget, 2018
6. Folketinget: Nye Rammer for Folketinget, 2018
7. <https://www.ft.dk/da/folkestyret/folketinget-og-christiansborg/nye-rammer-for-folketin- get> (besøgt 31.01.2021)
8. <https://www.ft.dk/da/folkestyret/folketinget-og-christiansborg/folketingets-lokaler> (besøgt 31.01.2021)
9. Karen Zahle, Finn Monies & Jørgen Hegner Christiansen: Gamle Mestre, Arkitektens Forlag 2000, Carl Petersens 3 forelæsninger: Stofflige virkninger, Modsætninger og Farver, afholdt på Det Kgl. Akademi 1919-1920, s. 120-153
10. Christoffer Harlang & Nicolai Bo Andersen: bonmot, Det Kongelige Danske Akademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering, 2013
11. Christoffer Harlang & Nicolai Bo Andersen: manual, Det Kongelige Danske Akademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering, 2015
12. Forelæsning af Victor Boye Julebäk, Space Matters, Det Kgl. Akademi, 03.01.2021
13. Forelæsning af Victor Boye Julebäk, Scale Matters, Det Kgl. Akademi, 26.11.2020
14. BARK Rådgivning, Nye Rammer for Folketinget, Koncept for en eventuel overtagelse af Rigsarkivets bygninger på Slotsholmen, 02.11.2017
15. Team Svendborg Architects, Idékatalog, 15.11.2018
16. <https://www.theguardian.com/education/2016/aug/06/why-debating-still-matters> (besøgt 02.02.2021)
17. <https://da.wikipedia.org/wiki/Christiansborg> (besøgt 02.02.2021)
18. Bark Rådgivning / Praksis Arkitekter / Kristine Jensens Tegnestue / Borgerlyst / Ungdomsbureauet, Rigsarkivet: Nye rammer for Folketinget, 15.11.2018
19. <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/hal-koch-ordet-eller-svaer- det-1945/> (besøgt 02.02.2021)
20. <https://www.kulturarv.dk/fbb/sagvis.pub?sag=3101386> (besøgt 02.02.2021)
21. <https://i.pinimg.com/originals/5a/9d/b1/5a9db17137333042aace9b9802e767e3.jpg> (besøgt 04.02.2021)

Afgangsprogram 2021
Det Kongelige Akademi – Arkitektur, Design, Konservering

Emma Emilie R. B. Ibsen-Bjerget